

กวด. ๒๑
4 ก.ย. ๖2
14.15

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
รหัสเรื่อง : ส32180
วันที่ : ๑0462/62
วันที่ : 04 ก.ย. 62 เวลา : 14:17

ที่ นร ๑๑๐๔/๕๖๙๕

สำนักงานสภาพัฒนาการ
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๔๖๒ ถนนกรุงเกษม กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐

๑1 กันยายน ๒๕๖๒

เรื่อง ภาวะสังคมไทยไตรมาสสองปี ๒๕๖๒

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือรองนายกรัฐมนตรีเห็นชอบให้เสนอคณะรัฐมนตรี ๑ ฉบับ
๒. รายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสสองปี ๒๕๖๒ จำนวน ๑๐๐ ชุด

ตามที่ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้เผยแพร่รายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสสองปี ๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๖๒ นั้น

ในการนี้ สำนักงานฯ ใคร่ขอเสนอเรื่อง ภาวะสังคมไทยไตรมาสสองปี ๒๕๖๒ มาเพื่อคณะรัฐมนตรีทราบ ทั้งนี้ รองนายกรัฐมนตรี (นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์) กำกับบริหารราชการสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ได้เห็นชอบให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีด้วยแล้ว โดยมีรายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. ความเคลื่อนไหวทางสังคมไตรมาสสองปี ๒๕๖๒

๑.๑ การจ้างงานลดลงเล็กน้อย การว่างงานยังอยู่ในระดับต่ำ ค่าจ้างแรงงานเพิ่มขึ้น

ไตรมาสสองปี ๒๕๖๒ มีผู้มีงานทำ ๓๗.๘ ล้านคน ลดลงร้อยละ ๐.๓ จากช่วงเดียวกันของปีก่อน โดยผู้มีงานทำภาคเกษตรยังคงลดลงต่อเนื่องร้อยละ ๔.๐ โดยมีสาเหตุมาจากสภาพอากาศไม่เอื้ออำนวย และปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อกิจกรรมการเกษตร ขณะที่ผู้มีงานทำนอกภาคเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑.๕ สาขาที่มีการจ้างงานเพิ่มขึ้นได้แก่ สาขาการขนส่งการเก็บสินค้า การก่อสร้าง การศึกษา และสาขาโรงแรมและภัตตาคาร เพิ่มขึ้นร้อยละ ๗.๒ ๖.๒ ๓.๑ และ ๑.๑ ตามลำดับ สำหรับสาขาที่มีการจ้างงานลดลงได้แก่ สาขาการค้าส่ง/ค้าปลีก และสาขาการผลิต ลดลงร้อยละ ๐.๔ และ ๐.๕ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับการส่งออกที่หดตัว อัตราการว่างงานเท่ากับร้อยละ ๐.๔๘ เพิ่มขึ้นใกล้เคียงอัตราร้อยละ ๐.๔๒ ในไตรมาสที่ผ่านมา แต่ลดลงเมื่อเทียบกับร้อยละ ๑.๐๗ จากช่วงเดียวกันของปีก่อน ค่าจ้างแรงงานที่แท้จริงของภาคเอกชนเพิ่มขึ้นร้อยละ ๔.๗ โดยในภาคเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ ๕.๔ ขณะที่นอกภาคเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓.๗ ผลิตภาพแรงงานโดยรวมเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒.๖

ประเด็นแรงงานที่น่าสนใจและควรติดตาม

(๑) สถานการณ์ภัยแล้งส่งผลกระทบต่อกิจกรรมภาคเกษตรและรายได้ในระยะต่อไป โดยกรมอุตุนิยมวิทยาคาดการณ์ปริมาณน้ำในช่วงฤดูฝนปี ๒๕๖๒ จะน้อยกว่าปี ๒๕๖๑ และน้อยกว่าค่าปกติประมาณร้อยละ ๕-๑๐ สถานการณ์ดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อพื้นที่เพาะปลูกเป็นวงกว้าง และจะส่งผลกระทบต่อเนื่องถึงกิจกรรมทางการเกษตรและรายได้ของเกษตรกรในช่วงต่อไป อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีแนวทางบรรเทาผลกระทบปัญหาภัยแล้ง ได้แก่ การจัดปฏิบัติการฝนหลวง การสนับสนุน

/เครื่องหมาย...

เครื่องมือ เช่น รถบรรทุกน้ำ และเครื่องสูบน้ำเพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่ รวมถึงการช่วยเหลือเกษตรกรในระยะสั้น เช่น การจ่ายเงินชดเชย การสนับสนุนเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ และการเตรียมเมล็ดข้าวเพื่อแจกจ่ายให้เกษตรกร

(๒) การชะลอตัวของเศรษฐกิจตามการหดตัวของภาคการส่งออกและการท่องเที่ยว อาจส่งผลกระทบต่อการทำงานในระยะต่อไป การส่งออกที่หดตัวลงในช่วงครึ่งแรกของปี โดยสาขาที่มีการส่งออก หดตัวมาก ได้แก่ สินค้าเกษตร เช่น ข้าว ยางพารา มันสำปะหลัง น้ำตาล สินค้าอุตสาหกรรม เช่น ผลิตภัณฑ์ยาง ชิ้นส่วนอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ แผงวงจรรวมและชิ้นส่วน รถยนต์นั่ง เครื่องจักรอุปกรณ์ เคมีภัณฑ์ ปิโตรเลียม และผลิตภัณฑ์ ซึ่งคาดว่าจะกระทบต่อแรงงานรวมประมาณ ๕.๑ ล้านคน ขณะเดียวกันจำนวนนักท่องเที่ยวมี แนวโน้มชะลอตัวลงอาจจะส่งผลกระทบต่อแรงงานในภาคบริการ และอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่อง อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมา คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบในการออกมาตรการเพื่อบรรเทาผลกระทบจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจ ได้แก่ มาตรการบรรเทาค่าครองชีพผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และการพักชำระหนี้กองทุนหมู่บ้าน และ มาตรการอื่นๆ เพื่อกระตุ้นการอุปโภคบริโภคและการลงทุนภายในประเทศ

(๓) การเตรียมความพร้อมรองรับธุรกิจรูปแบบใหม่ที่เติบโตอย่างรวดเร็ว ได้แก่ การบริการจัดส่งสินค้าด่วนถึงที่ อาทิ Lineman, Grab, Foodpanda, Get, และ Skootar ซึ่งเป็น ส่วนหนึ่งของสาขาการขนส่ง/เก็บสินค้าซึ่งมีการจ้างงานเพิ่มขึ้นสูงอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในไตรมาสที่ เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ ๗.๒ และมีแนวโน้มจะเติบโตขึ้นอีกตามการเติบโตของธุรกิจ "อีคอมเมิร์ซ" ทั้งนี้ หน่วยงานภาครัฐจำเป็นต้องมีการทบทวนกฎระเบียบ เพื่อให้ครอบคลุมการจ้างงานในประเภทใหม่ๆ ที่จะเกิดขึ้น วิธีการทำงานแบบใหม่ และเชื่อมโยงถึงการคุ้มครองผู้บริโภค เพื่อให้แรงงานภายใต้การจ้างงาน ที่ผ่าน platform ออนไลน์ ได้รับการคุ้มครองเหมือนแรงงานทั่วไป และรวมถึงผู้บริโภคที่ใช้บริการการค้า ออนไลน์ได้รับบริการที่มีมาตรฐาน และไม่ถูกหลอกลวง

๑.๒ หนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง

ไตรมาสหนึ่งปี ๒๕๖๒ หนี้สินครัวเรือนเท่ากับ ๑๓.๐ ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้น ต่อเนื่องร้อยละ ๖.๓ และคิดเป็นสัดส่วนต่อ GDP เท่ากับร้อยละ ๗๘.๗ สูงสุดในรอบ ๙ ไตรมาส นับตั้งแต่ ไตรมาสแรกของปี ๒๕๖๐ โดยหนี้ครัวเรือนได้ปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ช่วงกลางปี ๒๕๖๐ เป็นต้นมา สำหรับไตรมาสสองปี ๒๕๖๒ แนวโน้มการเพิ่มขึ้นของหนี้สินครัวเรือนยังต้องติดตามอย่างใกล้ชิด เพราะ ภาพรวมสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์เพื่อการอุปโภคบริโภคส่วนบุคคลเพิ่มขึ้นในระดับสูงร้อยละ ๙.๒ โดย ยอดคงค้างสินเชื่อเพื่อการบริโภคส่วนบุคคลของธนาคารพาณิชย์ขยายตัวร้อยละ ๑๑.๓ สูงสุดในรอบ ๔ ปี นับตั้งแต่ไตรมาสสี่ปี ๒๕๕๘ เป็นต้นมา ส่วนยอดคงค้างสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย และรถยนต์ขยายตัวร้อยละ ๗.๘ และร้อยละ ๑๐.๒ ชะลอลงจากร้อยละ ๙.๑ และร้อยละ ๑๑.๔ ในไตรมาสก่อน ตามลำดับ

ในภาพรวมสินเชื่อด้วยคุณภาพเพิ่มสูงขึ้น โดยยอดคงค้างหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) เพื่อการอุปโภคบริโภคในไตรมาสสองปี ๒๕๖๒ มีมูลค่า ๑๒๗,๔๓๙ ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐.๐ จากช่วงเดียวกันของปีก่อน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๒.๗๔ ต่อสินเชื่อรวม และร้อยละ ๒.๗๕ ต่อ NPLs รวม โดยยอดคงค้างหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของสินเชื่อรถยนต์และบัตรเครดิตเพิ่มขึ้นในอัตราเร่งร้อยละ ๓๒.๓ และร้อยละ ๑๒.๕ ตามลำดับ เช่นเดียวกับสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับที่ยังคงอยู่ในระดับสูง และ สินเชื่อบัตรเครดิตที่มียอดค้างชำระเกิน ๓ เดือนขึ้นไปที่กลับมาขยายตัวอีกครั้ง

สำหรับแนวโน้มหนี้สินครัวเรือนในช่วงครึ่งหลังปี ๒๕๖๒ คาดว่าสินเชื่อเพื่อที่อยู่ อาศัยจะชะลอตัวลงจากครึ่งปีแรกเนื่องจากความต้องการที่อยู่อาศัยมีแนวโน้มลดลง และความเข้มงวด ของสถาบันการเงินในการปล่อยกู้ แต่ด้านคุณภาพสินเชื่อมีแนวโน้มที่จะด้วยคุณภาพมากขึ้น เนื่องจาก

ในช่วงก่อนมีมาตรการกำกับดูแลสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย (LTV) ธนาคารพาณิชย์มีการแข่งขันปล่อยสินเชื่อในลักษณะที่ผ่อนปรนหลักเกณฑ์การอนุมัติ ประกอบกับมีการให้สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยในวงเงินสูงกว่ามูลค่าที่แท้จริงทำให้ผู้กู้ได้เงินสดกลับมาใช้จ่ายมากขึ้น

อย่างไรก็ดี ในช่วงที่ผ่านมา ภาครัฐได้ดำเนินมาตรการในการกำกับดูแลการขยายตัวอย่างต่อเนื่องของหนี้สินครัวเรือน และสร้างโอกาสในการเข้าถึงสินเชื่อสำหรับผู้มีรายได้น้อยไปพร้อมกัน โดย (๑) การกำกับดูแลการขยายตัวของสินเชื่อ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ปรับปรุงหลักเกณฑ์ในการกำกับดูแลการปล่อยสินเชื่อหลายประเภทเพื่อให้ครอบคลุมการก่อหนี้ของครัวเรือน เช่น การกำกับดูแลสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย (LTV) สินเชื่อบัตรเครดิต สินเชื่อจำนำทะเบียนรถ รวมทั้งขับเคลื่อนแนวคิดในการดำเนินธุรกิจการเงินอย่างยั่งยืนผ่านการให้ความสำคัญกับธรรมาภิบาลในระดับองค์กรและความหมายแบบกว้าง และ (๒) การสร้างโอกาสในการเข้าถึงสินเชื่อเพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำ โดยการใช้กลไกจากสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ (SFI) เพื่อให้ประชาชนหรือผู้ประกอบการรายย่อยที่ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนของธนาคารพาณิชย์ในระบบปกติได้สามารถเข้าถึงสินเชื่อในระบบได้ เช่น การส่งเสริมให้ธนาคารกรุงไทยเข้าสู่ตลาดหนี้นอกระบบมากขึ้น ได้แก่ พิกิไฟแนนซ์ นาโนไฟแนนซ์ การปรับปรุงหลักเกณฑ์การปล่อยสินเชื่อที่มีทะเบียนรถยนต์ การประกาศใช้พระราชบัญญัติสถาบันการเงินประชาชน พ.ศ. ๒๕๖๒

๑.๓ การเจ็บป่วยยังต้องเฝ้าระวังโรคไข้หวัดใหญ่และโรคไข้เลือดออกเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง

ไตรมาสสองปี ๒๕๖๒ จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังโดยรวมเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๕.๙ จากช่วงเดียวกันปีที่แล้ว โดยผู้ป่วยโรคไข้หวัดใหญ่เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๓๕.๔ เป็นการแพร่ระบาดของโรคตามฤดูกาลพบมีการระบาดในสถานที่ที่มีการรวมตัวกันของคนหมู่มาก โดยพบมากที่สุดคือ โรงเรียน ผู้ป่วยส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มเด็กอายุ ๕-๑๔ ปี และผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓๐.๗ พบผู้ป่วยสูงสุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากในหลายพื้นที่มีฝนตกชุก เกิดน้ำท่วมขัง ซึ่งเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของยุงลายที่เป็นพาหะของโรค นอกจากนี้ ต้องเฝ้าระวังโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ซิฟิลิสในกลุ่มวัยรุ่นที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และผู้ป่วยจิตเวชรุนแรงจากการติดตามเสียดสีที่เข้ารับการบำบัดรักษาผู้ป่วยยาเสพติดที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๐ ร้อยละ ๑๕.๓ รวมทั้งการเจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อ (NCDs) ในวัยทำงานเพิ่มขึ้นซึ่งส่งผลกระทบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคม

๑.๔ การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่ยังเพิ่มขึ้น

ไตรมาสสองปี ๒๕๖๒ การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่ยังขยายตัวร้อยละ ๔.๖ โดยปริมาณการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขยายตัวร้อยละ ๖.๙ ขณะที่การบริโภคบุหรี่ยังขยายตัวร้อยละ ๐.๙ และยังมีประเด็นที่ต้องเฝ้าระวัง ดังนี้ (๑) การได้รับควันบุหรี่มือสองและมือสามในบ้าน ซึ่งมีผลกระทบต่อสุขภาพคนในบ้านและเสี่ยงต่อการเกิดโรคหลายประเภท จากการศึกษาของศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.) พบว่า ในปี ๒๕๖๐ มีครอบครัวที่มีคนสูบบุหรี่มากถึง ๔.๙๖ ล้านครัวเรือน คนที่ไม่สูบบุหรี่จึงได้รับควันบุหรี่มือสองในบ้านโดยเฉลี่ยมากถึง ๑๐.๓๓ ล้านคน และ (๒) การแพร่ระบาดของบุหรี่ไฮบริด ซึ่งถือเป็นลูกผสมระหว่างบุหรี่ทั่วไปกับบุหรี่ไฟฟ้า ออกแบบเป็นหลอดแล้วสอดบุหรี่เข้าไปพกพาสะดวก ใช้งานง่าย ผู้สูบได้รับนิโคตินเหมือนสูบบุหรี่ทั่วไป ซึ่งมีงานวิจัยพบว่านิโคตินเป็นสารที่ก่อให้เกิดการเสพติดสูงที่สุดมากกว่าเฮโรอีน ดังนั้น ผู้ที่ต้องการเลิกบุหรี่โดยหันไปสูบบุหรี่ไฟฟ้าหรือบุหรี่ไฮบริดมักจะกลายเป็นผู้ที่สูบทั้งสองอย่างและไม่สามารถเลิกสูบบุหรี่ได้ ดังนั้น นวัตกรรมที่จะปลอดภัยต่อสุขภาพผู้ที่สูบบุหรี่มากที่สุดก็คือ การเลิกสูบบุหรี่

๑.๕ คดีอาญารวมเพิ่มขึ้นจากคดียาเสพติดที่เพิ่มขึ้น

ไตรมาสสองปี ๒๕๖๒ คดีอาญารวมเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๖.๙ จากไตรมาสเดียวกันของปี ๒๕๖๑ เป็นการรับแจ้งคดียาเสพติดเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๑.๖ จากการที่รัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับที่สูงมาก โดยป้องกันปัญหาใหม่ บำบัดรักษาผู้เสพยาเสพติดกลับสู่สังคมอย่างมีสุขและได้รับการยอมรับจากสังคม ขณะที่คดีชีวิตร่างกายและเพศรับแจ้งลดลงร้อยละ ๒.๙ คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์รับแจ้งลดลงร้อยละ ๖.๙ จากการที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการปราบปรามอาชญากรรมในทุกรูปแบบเพื่อส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนให้ทุกคนเข้าถึงซึ่งความยุติธรรม

๑.๖ การเกิดอุบัติเหตุลดลง จำนวนผู้เสียชีวิตและมูลค่าความเสียหายเพิ่มขึ้น

ไตรมาสสองปี ๒๕๖๒ สถานการณ์การเกิดอุบัติเหตุจราจรทางบกลดลงจากไตรมาสเดียวกันของปี ๒๕๖๑ ร้อยละ ๑๐.๖ ขณะที่ผู้เสียชีวิตและมูลค่าความเสียหายเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓.๐ และ ๘.๔ ตามลำดับ สาเหตุการเกิดอุบัติเหตุสูงสุดเป็นการขับรถเร็วเกินกว่ากฎหมายกำหนด รถที่เกิดอุบัติเหตุสูงสุดยังคงเป็นรถจักรยานยนต์มีสัดส่วนร้อยละ ๔๐.๑ ของประเภทรถที่เกิดอุบัติเหตุทั้งหมด สำหรับอุบัติเหตุรถยนต์โดยสารสาธารณะช่วงครึ่งปีแรก ๒๕๖๒ ลดลงจากช่วงเดียวกันร้อยละ ๗.๖ ส่วนหนึ่งจากการกำหนดให้รถโดยสารสาธารณะทุกประเภทและรถตู้ รถลากจูง และรถบรรทุกขนาดใหญ่ (๑๐ ล้อขึ้นไป) ต้องติดตั้ง GPS Tracking เพื่อติดตามและควบคุมพฤติกรรมรถของพนักงานขับรถได้แบบเรียลไทม์ อย่างไรก็ตามการเกิดอุบัติเหตุของรถโดยสารแต่ละครั้งมักจะสร้างความสูญเสียอย่างมากมาย จึงยังต้องเฝ้าระวังและลดการเกิดอุบัติเหตุทั้งในช่วงปกติและช่วงเทศกาลที่จะมาถึงด้วยการเข้มงวดให้ผู้ขับขี่รถต่างๆ ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด มีใบขับขี่ถูกต้อง ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ปฏิบัติตามกฎหมายจราจร

๑.๗ การร้องเรียนผ่าน สคบ. เพิ่มขึ้นด้านโฆษณา ขณะที่การร้องเรียนผ่าน กสทช. ลดลง

ไตรมาสสองปี ๒๕๖๒ สคบ. ได้รับการร้องเรียนสินค้าและบริการเพิ่มขึ้นจากไตรมาสก่อนร้อยละ ๑๑๓.๗ ซึ่งเป็นผลมาจากมีการร้องเรียนด้านโฆษณาที่เพิ่มขึ้นอย่างมาก จากการโฆษณาเกินจริงของเกมโชว์แจกเงินรางวัล ร้านอาหารบุฟเฟต์ที่มีการขายบัตรล่วงหน้าแต่ไม่สามารถใช้บริการได้ บริการอินเทอร์เน็ต และคลินิก/สถาบันเสริมความงาม/ร้านเสริมสวยที่ไม่เป็นไปตามโฆษณา ขณะที่การร้องเรียนผ่าน กสทช. ลดลงจากไตรมาสก่อนร้อยละ ๑๙.๔ โดยเป็นการร้องเรียนเรื่องโทรศัพท์เคลื่อนที่มากที่สุด ส่วนประเด็นร้องเรียนนั้นส่วนใหญ่เป็นเรื่องมาตรฐานและคุณภาพการให้บริการ บริการเสริม คิดค่าบริการผิดพลาด และการยกเลิกบริการ ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังมีประเด็นเฝ้าระวังผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร ทั้งการโฆษณาเกินจริง การจ้างดารานักแสดง หรือผู้มีชื่อเสียงเป็นพรีเซ็นเตอร์เพื่อจูงใจผู้บริโภค การใส่สารอันตรายหรือสารที่อยู่ในการควบคุมที่อาจมีผลข้างเคียงทำให้ผู้บริโภคเสียชีวิต และการใช้เลข ออย. ปลอม ใช้เลข ออย. ไม่ตรงกับผลิตภัณฑ์หรือสวมรอย หรือมีการดัดแปลงส่วนผสมไปจากเดิม รัฐควรมีมาตรการกำกับดูแลอย่างจริงจัง เท่าทันผู้ผลิต และควรมีการประชาสัมพันธ์ถึงลักษณะของผลิตภัณฑ์เสริมอาหารที่ดี การบริโภคผลิตภัณฑ์เสริมอาหารของคนกลุ่มพิเศษ เช่น สตรีที่กำลังตั้งครรภ์หรือกำลังให้นมบุตร ผู้ที่มีโรคประจำตัวที่ต้องทานยาเป็นประจำ รวมถึงประชาสัมพันธ์ช่องทางการตรวจสอบร้องเรียนเพื่อให้ผู้บริโภคเป็นอีกหนึ่งกลไกในการจัดการและแก้ไขปัญหา

๒. สถานการณ์ทางสังคมที่สำคัญ

๒.๑ คนไทยอ่านและใช้เวลาอ่านเพิ่มขึ้น แต่เด็กวัยเรียนยังมีปัญหาอ่านไม่ออกและขาดทักษะด้านการอ่าน ในปี ๒๕๖๑ คนไทยที่มีอายุตั้งแต่ ๖ ปีขึ้นไปอ่านหนังสือและอ่านบนสื่ออิเล็กทรอนิกส์คิดเป็นร้อยละ ๗๘.๘ หรือ ๔๙.๗ ล้านคน และใช้ระยะเวลาในการอ่านเฉลี่ย ๘๐ นาทีต่อวัน

แม้โดยภาพรวมการอ่านของคนไทยจะดีขึ้นทั้งในแง่จำนวนคนอ่านและเวลาที่ใช้ในการอ่าน แต่ยังมีประเด็นที่ต้องเร่งแก้ไข ดังนี้ (๑) ประชากร ๑๓.๗ ล้านคน หรือประมาณร้อยละ ๒๑.๒ ไม่อ่าน สะท้อนว่า กิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร (๒) เด็กเล็กอายุต่ำกว่า ๖ ปี ประมาณ ๑.๑ ล้านคน หรือร้อยละ ๒๔.๘ ไม่ได้อ่าน เพราะถูกมองว่าเด็กเกินไป และ ๑.๔๕ แสนคน อ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพียงอย่างเดียว ซึ่งจำเป็นต้องรณรงค์ให้ความรู้และสร้างความเข้าใจกับพ่อแม่และสังคมให้มากขึ้น เนื่องจากการส่งเสริมการอ่านแก่เด็กที่เหมาะสมตามพัฒนาการจะช่วยสนับสนุนให้เด็กเล็กก่อนวัยเรียนมีโอกาสดูหนังสือเพิ่มมากขึ้น และการปล่อยให้เด็กอยู่กับสื่ออิเล็กทรอนิกส์มากเกินไปอาจก่อให้เกิดความเสี่ยงหลายด้านโดยเฉพาะต่อพัฒนาการด้านการเรียนรู้ (๓) เด็กวัยเรียนอายุ ๖-๑๔ ปี ประมาณ ๕.๑ แสนคน หรือร้อยละ ๗.๓ ยังมีปัญหาอ่านไม่ออกและอ่านไม่คล่อง สะท้อนให้เห็นว่าการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานยังมีปัญหาที่จำเป็นต้องเร่งดำเนินการแก้ไข ทั้งในด้านหลักสูตร และวิธีการจัดการเรียนการสอน และ (๔) เด็กไทยยังขาดทักษะการอ่าน พิจารณาจากผลการประเมิน PISA 2000 จนถึง PISA 2015 พบว่าในกลุ่มนักเรียนอายุ ๑๕ ปียังมีปัญหาเรื่องทักษะการอ่าน โดยมีคะแนนเฉลี่ยที่ ๔๐๙ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติ และต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้านในเอเชียด้วยกัน ทั้งนี้ มีนักเรียนประมาณครึ่งหนึ่งยังมีระดับความรู้เรื่องการอ่านไม่ถึงระดับพื้นฐานซึ่งถือเป็นกลุ่มเสี่ยงในการที่จะศึกษาต่อและการเป็นแรงงานที่มีคุณค่าของประเทศ และเกือบไม่มีนักเรียนที่มีทักษะการอ่านถึงระดับสูง

๒.๒ การตั้งครรภในวัยรุ่นกับโอกาสทางการศึกษา จากข้อมูลกระทรวงสาธารณสุข ปี ๒๕๖๐ พบว่าจำนวนหญิงคลอดบุตรอายุ ๑๐-๑๙ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๙ อัตราการคลอดของหญิงอายุ ๑๕-๑๙ ปี ต่อประชากรหญิงในช่วงอายุเดียวกัน ๑,๐๐๐ คน เท่ากับร้อยละ ๓๙.๖ และอัตราการคลอดของหญิงอายุ ๑๐-๑๔ ปี ต่อประชากรหญิงในช่วงอายุเดียวกัน ๑,๐๐๐ คน คิดเป็นอัตราร้อยละ ๑.๓ ในปี ๒๕๖๐ แม้จะมีแนวโน้มลดลง แต่ตัวเลขยังสูงและยังต้องเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่อง เพราะยังเป็นวัยที่ควรอยู่ในระบบการศึกษา และส่วนใหญ่ยังไม่พร้อมที่จะมีบุตร ในปี ๒๕๖๑ วัยรุ่นก่อนตั้งครรภส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๑ เป็นนักเรียน/นักศึกษา ซึ่งขณะตั้งครรภมีร้อยละ ๒๓.๓ ที่ได้เรียนต่อในสถานศึกษาเดิม และมีเพียงร้อยละ ๕.๑ ที่จบการศึกษา โดยส่วนใหญ่ต้องหยุดเรียน/ลาออก และต้องพักการเรียนชั่วคราว ส่วนการดำเนินชีวิตหลังคลอดบุตร พบว่าส่วนใหญ่ต้องอยู่บ้านเลี้ยงลูก อย่างไรก็ตาม หลังการบังคับใช้ พ.ร.บ. การป้องกันและแก้ไขปัญหาดังครรภในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙ พบว่า สัดส่วนแม่วัยรุ่นที่เป็นนักเรียน นักศึกษา ที่มีโอกาสได้กลับเข้าไปเรียนที่เดิมและเรียนนอกกระบบโรงเรียนเพิ่มขึ้น และคาดหวังว่าจากการบังคับใช้กฎหมายการศึกษาธิการเรื่อง “กำหนดประเภทของสถานศึกษาและการดำเนินการของสถานศึกษาในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังครรภในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๖๑” ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ช่วงเดือนเมษายนที่ผ่านมาจะทำให้แม่วัยรุ่นที่เป็นนักเรียน นักศึกษา มีโอกาสได้อยู่ในระบบการศึกษาจนสำเร็จการศึกษาเป็นจำนวนมากขึ้น

๒.๓ ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับการแก้ไขปัญหาดังครรภเป็น “Tier 2” เป็นปีที่ ๒ ติดต่อกัน รายงานสถานการณ์การค้ำมนุษย์ (TIP Report) ปี ๒๐๑๙ กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา ประกาศการจัดระดับประเทศต่างๆ ทั่วโลก ๑๘๗ ประเทศ โดยประเทศไทยได้รับการจัดระดับอยู่ใน “Tier 2 ประเทศที่ดำเนินการไม่สอดคล้องกับมาตรฐาน แต่พยายามแก้ไข” เช่นเดียวกับปี ๒๕๖๑ จากการแสดงให้เห็นถึงความพยายามที่เพิ่มขึ้นของไทยในการดำเนินงานที่สำคัญ จริงจัง ป้องกัน และมีความคืบหน้าในการแก้ปัญหา แต่ยังไม่สามารถจัดปัญหาดังครรภได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำของกฎหมายสหรัฐอเมริกา พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่ไทยยังคงต้องพัฒนาและแก้ไขปัญหาดังครรภที่สำคัญ ทั้งในด้านการดำเนินคดี ด้านการคุ้มครองและด้านการป้องกัน โดยการทำงานที่สำคัญที่ประเทศไทยแสดงให้เห็นถึงความพยายามที่เพิ่มขึ้น อาทิ การกำหนดบทลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างเข้มงวด การคัดแยกและส่งต่อผู้เสียหายไปยังทีมสหวิชาชีพ การจัดระเบียบแรงงานต่างด้าวในประเทศไทยทุกคนให้เข้าสู่ระบบอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

๓. บทความเรื่อง “อุบัติเหตุทางถนนป้องกันได้”

สถานการณ์ความปลอดภัยทางถนนในประเทศไทย จากรายงานสถานการณ์ความปลอดภัยทางถนนโลกปี ๒๐๑๘ (Global Status Report on Road Safety 2018) จัดทำโดยองค์การอนามัยโลก ระบุประมาณการผู้เสียชีวิตจากภัยบนท้องถนนของประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ ๙ ของโลก โดยมีจำนวนผู้เสียชีวิตอยู่ที่ ๒๒,๔๙๑ ราย คิดเป็น ๓๒.๗ คนต่อประชากรแสนคน แม้จะมีแนวโน้มลดลงจากปี ๒๐๑๖ แต่การเสียชีวิตจากภัยบนท้องถนนของไทยยังเป็นอันดับ ๑ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยกลุ่มประชากรที่เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนสูงสุด อยู่ในกลุ่มอายุ ๑๕-๒๔ ปี มีจำนวน ๔,๔๓๖ ราย ในจำนวนนี้เพศชายมีการเสียชีวิตสูงกว่าเพศหญิงประมาณ ๓.๘ เท่า โดยรถจักรยานยนต์เป็นยานพาหนะที่เกิดอุบัติเหตุมากที่สุด จำนวน ๔๐,๓๐๖ ราย (ร้อยละ ๓๙.๖) สำหรับสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุทางถนนส่วนใหญ่ ประมาณร้อยละ ๕๐ เกิดจากการขับรถโดยประมาท ได้แก่ ขับรถตัดหน้ากระชั้นชิด ขับรถเร็วเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ขับรถตามกระชั้นชิด ทั้งนี้ อุบัติเหตุทางถนนก่อความสูญเสียทางเศรษฐกิจและสังคมมากกว่าห้าแสนล้านบาทต่อปี หรือคิดเป็นร้อยละ ๖ ของ GDP

แนวคิดการแก้ไขปัญหามหาอุบัติเหตุทางถนน ปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแนวคิดจากเดิมที่มองว่าผู้ใช้รถใช้ถนนเป็นต้นเหตุของปัญหา ไปสู่แนวคิดของความรับผิดชอบร่วมกัน (Shared Responsibility) ต่อความปลอดภัยบนท้องถนน โดยใช้วิธีการจัดการที่มุ่งสร้างระบบความปลอดภัยทางถนน (Safe System Approach) โดยมองปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ได้แก่ คน ยานพาหนะ และถนน ให้เป็นระบบแบบองค์รวม (Holistic View) และยอมรับความจริงที่ว่ามนุษย์มีข้อจำกัดด้านสมรรถนะและความเปราะบางของร่างกาย โดยหากปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องในระบบ เช่น ถนน หรือยานพาหนะ ไม่มีความบกพร่องหรือออกแบบให้สามารถรองรับความผิดพลาดเหล่านี้ได้ จะช่วยลดอัตราการสูญเสีย หรือบรรเทาความรุนแรงลงได้ โดยมีแนวทางแก้ไขหลัก ๔ ด้าน คือ (๑) *ผู้ใช้ถนนที่ปลอดภัย* ต้องตระหนักและมีจิตสำนึกเรื่องวัฒนธรรมความปลอดภัยและปฏิบัติตามกฎจราจร (๒) *ยานพาหนะที่ปลอดภัย* โดยมีขีดความสามารถในการรองรับแรงกระแทกเมื่อเกิดอุบัติเหตุและลดความเสี่ยงในการชนและความรุนแรงต่อการบาดเจ็บของผู้ขับขี่ ผู้เดินเท้า และผู้ใช้จักรยาน (๓) *ถนนและสภาพข้างทางที่ปลอดภัย* โดยมีการออกแบบให้มีความปลอดภัย มีการติดตั้งอุปกรณ์บนถนนเพื่อป้องกันการบาดเจ็บและเสียชีวิตหากเกิดอุบัติเหตุ และ (๔) *การใช้ความเร็วที่ปลอดภัย* ความเร็วของยานยนต์สะท้อนถึงความเสี่ยงต่อการเกิดอันตรายบนท้องถนน โดยการขับรถเร็วเกินกำหนด หรือมีการใช้ความเร็วที่สูงขึ้น โอกาสจะเกิดอุบัติเหตุย่อมสูงขึ้นตามไปด้วย

นโยบายและการดำเนินงานความปลอดภัยทางถนนของประเทศไทย ที่ผ่านมามีความปลอดภัยทางถนนเป็นเรื่องสำคัญ จึงได้มีการจัดทำแผนแม่บทความปลอดภัยทางถนน พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๔ รวมทั้งจัดทำแผนบูรณาการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในช่วงเทศกาล การออกกฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อลดการเกิดอุบัติเหตุและการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน นอกจากนี้ มีการดำเนินงานตามแนวทางระบบความปลอดภัยทางถนน อาทิ การรณรงค์ให้ความรู้และสร้างความตระหนัก เช่น เมาไม่ขับ การสวมหมวกนิรภัย ฯลฯ การสร้างจิตสำนึกให้กับผู้ใช้รถให้ใช้ความเร็วที่ปลอดภัยตามที่กฎหมายกำหนด ผ่านการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ที่กำหนดหลักเกณฑ์ต่างๆ เพื่อยกระดับความปลอดภัยทางวิศวกรรมของรถยนต์ การจัดการให้ถนนมีความปลอดภัยอยู่อย่างต่อเนื่อง การควบคุมการใช้ความเร็วของยานพาหนะให้อยู่ในอัตราที่กฎหมายกำหนด

/ข้อเสนอแนะ...

ข้อเสนอแนะการสร้างความปลอดภัยทางถนน อุบัติเหตุทางถนนเป็นเรื่องที่สามารถป้องกันและลดความสูญเสียได้ ภายใต้แนวทางระบบที่ปลอดภัย (Safe System Approach) โดยมีแนวทาง ดังนี้

(๑) ยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยทางถนนให้ได้ระดับ ๓ ดาวตามแนวทางสากล โดยตรวจสอบและปรับปรุงเส้นทางถนน โดยถนนที่มีการสัญจรเดิมที่ควรมีการตรวจสอบและปรับปรุงให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัยต่อการสัญจรทั้งรถยนต์ รถจักรยานยนต์ จักรยาน และที่คนเดิน สำหรับการสร้างถนนเส้นใหม่ควรมีการกำหนดให้การก่อสร้างได้มาตรฐานอย่างน้อยถนนระดับ ๓ ดาวขึ้นไป ตามหลักเกณฑ์ของ International Road Assessment Program (IRAP)

(๒) บังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังและต่อเนื่องตลอดทั้งปี มุ่งเน้นในเรื่องการใช้ความเร็วตามกฎหมายกำหนด การดื่ม/เมาไม่ขับ การใช้อุปกรณ์ที่กฎหมายบังคับ ตลอดจนส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงานของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงาน

(๓) ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้เพื่อลดการเกิดอุบัติเหตุบนถนน โดยนำระบบปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ช่วยแจ้งเตือนผู้ขับขี่รถ ผู้ดูแลระบบ และผู้ที่เกี่ยวข้องทราบเมื่อผู้ขับมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอันตรายขณะขับขี่

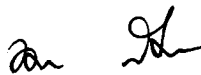
(๔) สนับสนุนการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นในการดำเนินการสร้างระบบความปลอดภัยทางถนนในพื้นที่ โดยการสำรวจถนนและปรับปรุงแก้ไขสิ่งกีดขวางถนนที่เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ เช่น การดูแลต้นไม้ การลดจุดอับ ตลอดจนรณรงค์และปลูกฝังจิตสำนึก เสริมสร้างพฤติกรรมด้านความปลอดภัยทางถนนให้กับกลุ่มเด็กและเยาวชน

(๕) พัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลการเกิดอุบัติเหตุอย่างละเอียด เป็นระบบ และเป็นเอกภาพ เพื่อให้สามารถใช้เป็นฐานข้อมูลกลางของประเทศที่ครอบคลุมข้อมูลในทุกมิติ

(๖) ผลักดันให้มีหน่วยงานหลักในการประสานงานด้านความปลอดภัยทางถนน ที่สามารถบูรณาการการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภาครัฐเครือข่ายจากทุกภาคส่วน ทั้งในเรื่องงบประมาณ แผนงาน โครงการ การติดตามประเมินผล ตลอดจนระบบข้อมูล รวมทั้งการพัฒนากลไกการจัดการความปลอดภัยทางถนนระดับพื้นที่ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการลดอัตราการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินได้อย่างเป็นรูปธรรม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบต่อไปด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายทศพร ศิริสัมพันธ์)

เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๔๐๘๕ ต่อ ๓๖๐๑

โทรสาร ๐ ๒๒๘๑ ๒๘๐๓

E-mail: Montip@nesdb.go.th